

Kommunstyrelsen

Anmälan av överförmyndarnämndens yttrande på Länsstyrelsens tillsynsrapport från inspektion av överförmyndarnämnden för Eskilstuna Strängnäs

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige

Länsstyrelsens inspektionsrapport av överförmyndarnämnden Eskilstuna Strängnäs under 2020, samt överförmyndarnämndens yttrande, anmäls och läggs till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Länsstyrelsen i Stockholms län har regeringens uppdrag att utöva tillsyn över Överförmyndarnämnden för Eskilstuna och Strängnäs kommuner. Vid inspektionen ska Länsstyrelsen granska om överförmyndarens handläggning följer reglerna i Föräldrabalken och i Förmynderskapsförordningen och även i övrigt sker på ett rättssäkert och lämpligt sätt.

Länsstyrelsen har efter sin inspektion den 7 oktober 2020 funnit anledning att kritisera överförmyndarnämnden på följande punkter:

- Långa handläggningstider för granskning av årsräkningar för år 2018.
- Bristfällig handläggning av ett förmynderskap bl.a. rörande bevakning av årsräkningar och dokumentation
- Bristfällig hantering av ett förmynderskap.

Överförmyndarnämnden har i yttrande beslutat av nämnden 17 november 2021 (§ 63) besvarat kritiken. Kommunledningskontoret har tagit del av yttrandet och gör bedömningen att överförmyndarnämnden redogjort för kritiken samt de åtgärder som vidtagits. Kommunledningskontoret ser positivt på att överförmyndarnämnden lyft in åtaganden i verksamhetsplanen för 2022 för att förbättra arbetet rörande den kritik som länsstyrelsen lämnat.

KOMMUNLEDNINGSKONTORET

Tommy Malm
Kommundirektör

Anna Giotas Sandquist
Direktör social hållbarhet

Beslutet skickas till:
Länsstyrelsen Stockholm

Information om rapport från inspektion av överförmyndare/överförmyndarnämnd

Länsstyrelsen har inspekterat överförmyndarverksamheten i er kommun. Kopia av rapport från inspektionen översänds till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige i egenskap av högsta ledning för kommunen och därmed ytterst ansvariga för verksamheten. Kopia av rapport från inspektionen översänds även till kommunrevisionen.

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för kommunernas överförmyndarverksamhet och ska inspektera verksamheten i kommunerna. Vid inspektionen ska Länsstyrelsen granska om överförmyndarens handläggning följer reglerna i föräldrabalken, förmyndarskapsförordningen och även i övrigt sker på ett rättsäkert och lämpligt sätt. Länsstyrelsen ska alltid kontrollera dels det av överförmyndaren förda registret över ärenden, dels stickprovvis utvalda akter.

Inspektionsrapporten är upplagd på följande vis. I sammanfattningen anges på vilka punkter som Länsstyrelsen framför kritik mot verksamheten. Om Länsstyrelsen inte funnit något att kritisera så framgår även det. Under rubriken 'aktgranskning med kritik' redogör Länsstyrelsen för de akter som vi granskat där vi funnit anledning att kritisera någon del av handläggningen. Under rubriken 'aktgranskning utan kritik' redogör Länsstyrelsen för andra rättsfrågor som uppkommit vid granskningen av akterna och vid den efterföljande diskussionen med överförmyndarkansliet. Under rubriken 'övriga frågor' redogör Länsstyrelsen för information m.m. som framkommit utöver aktgranskningen.

Länsstyrelsen kan framföra tre nivåer av kritik: *viss kritik*, *kritik* eller *allvarlig kritik*. Samtliga sammanfattas dock som kritik i den inledande sammanfattningen. Inte undgå kritik är den mildaste formen av kritik och allvarlig den strängaste. När allvarlig kritik framförs ska Länsstyrelsen normalt sett följa upp frågan, antingen genom att begära återrapportering eller genom ett särskilt uppföljande möte/samtal.

Enheten för tillsyn
Lisa Wellenius

Rapport från inspektion under år 2020 av Överförmyndarnämnden för Eskilstuna och Strängnäs

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Stockholms län riktar kritik mot Överförmyndarnämnden för Eskilstuna och Strängnäs (nämnden) på följande punkter:

- Långa handläggningstider för granskning av årsräkningar för år 2018.
- Bristfällig handläggning av ett förmynderskap bl.a. rörande bevakning av årsräkningar och dokumentation.
- Bristfällig hantering av ett förmynderskap.

Inledning

Länsstyrelsen har genomfört ett fysiskt platsbesök hos nämnden den 7 oktober 2020. På grund av pandemin genomfördes inte något sammanträde vid besöket. Ett digitalt sammanträde hölls istället den 10 november 2020 och där deltog Gunilla Ternet och Maj-Britt Magnusson från nämnden, Anita Patros, Sandra Tran och Hanna Sipovic från nämndens kansli samt Lisa Wellenius, Lotta Reimers och Hans Lind från Länsstyrelsen. Vid inspektionen granskade Länsstyrelsen registret över ställföreträderskap och 51 akter (se bilaga). Om Länsstyrelsen funnit anledning att kommentera nämndens handläggning tas det upp i rapporten.

Uppföljning av föregående rapport

I rapporten från föregående inspektion (dnr 18306-2019) riktade Länsstyrelsen kritik mot nämndens handläggning på följande punkter.

- Långa handläggningstider för granskning av årsräkningar.
- Bristande handläggning i ärende avseende byte av ställföreträdare.
- Bristande handläggning i ärende angående arvskifte.
- Lång handläggningstid i ett ärende angående anmälan om behov av ställföreträdare.
- Ingen tillsyn i ett begränsat godmanskap under 11 år.

Handläggningstider för granskning av årsräkningar och ärenden rörande arvskiften tas upp i rapporten. Övriga punkter följdes inte särskilt upp.

Aktgranskning med kritik

Handläggningstider för granskning av årsräkningar

Sammanfattning av granskningen

Inför inspektionen ombads nämnden att redogöra för sina handläggningstider avseende granskning av årsräkningar för år 2018. Nämnden svarade att den 1

oktober 2019 hade 1155 årsräkningar kommit in och 1112 (96 %) av dessa var färdiggranskade. Totalt har det inkommit 1167 årsräkningar för år 2018. Den 5 februari 2020 granskades den sista årsräkning för 2018, som inkom den 22 januari 2020.

Länsstyrelsen granskade dagboksbladen för de 16 årsräkningar som granskades sist. Länsstyrelsen har enbart granskat handläggningstider rörande årsräkningen för år 2018 i dessa ärenden. Vid granskningen noterades följande.

- Åtta av akterna rörde ärenden där samma ställföreträdare begärde sig entledigad i samtliga sina uppdrag. I akt 683 skickades en påminnelse om årsräkningen för år 2018 den 15 mars 2019. Ställföreträdaren begärde sig entledigad den 22 april 2019. Nämnden beslutade om byte den 25 juni 2019. Den 3 juni 2019 inkom en ansökan om anstånd och nämnden beviljade anstånd till den 1 september 2019. Den 6 juli 2019 inkom en begäran om befrielse från redovisning. Den 29 augusti 2019 begärde nämnden in ett läkarintyg avseende ställföreträdaren, som grund för ansökan om befrielse. Intyget inkom den 3 september 2019. Den 20 september 2019 beslutade nämnden om redovisning i förenklad form. Den 4 december 2019 skickades en påminnelse om årsräkning och sluträkning. Redovisningshandlingarna inkom den 17 respektive 20 januari 2020 och granskades utan anmärkning den 28 januari 2020. Omständigheterna i akt 454, 5093, 727, 1245, 1576, 905 och 1576 är likartade och rör samma ställföreträdare. Hens årsräkningar för år 2018 och sluträkningar inkom och granskades mellan mitten av december 2019 och mitten av januari 2020 i samtliga dessa akter.
- I två akter angående förmynderskap granskades årsräkningarna för 2018 i början av februari 2019. I den ena (akt 3779) skickades den första påminnelsen om årsräkningen den 27 november 2019. Då hade det inte varit någon aktivitet i ärendet på ca 13 månader. Den 22 januari 2020 inkom årsräkningen som granskades utan anmärkning den 5 februari 2020. I den andra (akt 1616) inkom årsräkningen för 2018 den 27 februari 2019. Nästa händelse är i november 2019 då nämnden försökte ringa förmyndaren. Enligt skrivelser till förmyndarna i januari 2020 ber nämnden dem inkomma med en kopia av årsräkningen, då nämnden inte hittar årsräkningen på kontoret. Årsräkningen inkom igen den 31 januari 2020 och granskades utan anmärkning den 10 februari 2020.
- I akt 5799, 5830, 5157, 5729 och 313 granskades årsräkningarna för år 2018 med anmärkning den 10 mars 2020, den 20 januari 2020, den 17 januari 2020, den 17 december 2019 respektive den 27 december 2019. En av årsräkningar inkom den 7 maj 2019 men övriga inkom före den 4 mars 2019 och var således inte särskilt sent inkomna. I ärendena har nämnden haft löpande kontakter med ställföreträdarna under året och begärt in flera kompletteringar rörande årsräkningarna. Nämnden har även begärt in uppgifter från banker.
- I akt 609 inkom årsräkningen för år 2018 den 26 februari 2019 och granskades med korrigerings den 13 januari 2020. Mellan augusti och

oktober 2019 har nämnden begärt in flera kompletteringar från gode mannen och fått flera svar. Nämnden har även vid flera tillfällen mellan augusti och december begärt in och mottagit uppgifter från banker.

Länsstyrelsens bedömning

Regeln i 9 § förvaltningslagen (2017:900) (FL) om snabb och enkel handläggning ska vara vägledande i samtliga ärenden hos överförmyndaren. En snabb handläggning hos överförmyndaren är av rättssäkerhetsskäl viktig för den enskilde som annars kan riskera att hans eller hennes personliga eller ekonomiska förhållanden försämrats. Justitieombudsmannen har i ett beslut (dnr 5172-2008) anfört följande.

Av utredningen framgår följande. Göran F. gav den 27 februari 2008 in en årsräkning avseende 2007 för granskning till överförmyndaren. Den 17 juli 2008 förelades Göran F. att inkomma med kompletteringar. Granskningen av årsräkningen var slutförd den 8 oktober 2008. Den tid som gick åt för att granska årsräkningen uppgick således till drygt sju månader. Föreläggande om att komplettera årsräkningen skickades först nästan fem månader efter det att årsräkningen hade getts in. Överförmyndaren kan enligt min bedömning inte undgå kritik för långsam handläggning av Göran F:s årsräkning.

Länsstyrelsen noterar att den absoluta majoriteten av nämndens årsräkningar för år 2018 enligt uppgifter från nämnden granskades inom ovan nämnda tid. Däremot har granskningen i dessa sexton akter tagit allt för lång tid och riktar kritik mot nämnden för den långa handläggningstiden.

Bristfällig hantering av ett förmynderskap bl.a. rörande bevakning av årsräkningar och dokumentation

Sammanfattning av ärendet

I akt 5449, angående ett förmynderskap, noterades följande. Barnets mor har avlidit och barnets syster är särskilt förordnad vårdnadshavare sedan april 2017.

Enligt förteckningen från år 2017 hade barnet 800 kr. Det har inte inkommit någon årsräkning för år 2017, 2018 och 2019. Nämnden har skickat en anmodan och en påminnelse per årsräkning. Nämnden har även tagit initiativ till och genomfört ett möte med förmyndaren våren 2019. Enligt en tjänsteanteckning handlade mötet om vad som förväntas av en särskilt förordnad vårdnadshavare. Nämnden har begärt in uppgifter från en bank våren 2020 för att enligt en notering eventuellt befria från redovisning. Enligt det inkomna kontoutdraget har barnet inga medel placerade på kontot och den senaste transaktionen genomfördes i november 2017.

På en odaterad handskriven lapp i akten finns noteringen "[barnets namn] bor i Tanzania hos moster. Flyttade sommaren 2018. Har [särskilt förordnad vårdnadshavares namn] rätt till arvode som sfv från soc". Informationen finns inte dokumenterad i övrigt i akten.

Länsstyrelsens bedömning

Bristfällig bevakning av årsräkningar

Enligt 10 kap. 3 § föräldrabalken (FB) är en särskilt förordnad vårdnadshavare också förmyndare för barnet. Enligt 14 kap 15 § FB ska förordnade förmyndare före den 1 mars varje år i en årsräkning till överförmyndaren redogöra för förvalt-

ningen under föregående år av egendom som har stått under ställföreträdarens förvaltning. Årsräkningen ska avges på heder och samvete. I nämndens tillsyn ingår att bevaka att redovisning inkommer och vidta åtgärder då det brister, genom att t.ex. förelägga med vite.

I ärendet saknas årsräkningar för år 2017, 2018 och 2019 och nämnden har endast vidtagit ett begränsat antal åtgärder för att få in årsräkningarna. Länsstyrelsen är kritisk till nämndens bristande tillsyn i denna del.

Bristfällig dokumentation samt uppgift om att barnet lämnat Sverige

Enligt 27 § FL ska en myndighet som får uppgifter på något annat sätt än genom en handling snarast dokumentera dem, om de kan ha betydelse för ett beslut i ärendet. Det ska framgå av dokumentationen när den har gjorts och av vem.

Enligt 16 kap. 2 § FB utövas tillsynen av ett förmynderskap av överförmyndaren för den kommun där den som har förmyndare är folkbokförd. Om den enskilde inte är folkbokförd i Sverige, utövas tillsynen av överförmyndaren för den kommun där den enskilde vistas. Om det inte finns någon behörig överförmyndare enligt första stycket, utövas tillsynen av överförmyndaren för Stockholms kommun.

Om nämnden tar emot viktig information, såsom uppgifter om att barnet flyttat till ett annat land, måste detta dokumenteras i en upprättad och diarieförd tjänsteanteckning. Det är oklart när och hur nämnden mottog uppgiften om att barnet flyttat, men Länsstyrelsen uppmanar nämnden snarast utreda var barnet är bosatt och folkbokförd. Det är bl.a. avgörande för vilken överförmyndare som är behörig att handlägga ärendet. Länsstyrelsen är kritisk mot nämndens bristande handläggning i denna del.

Bristfällig hantering av ett förmynderskap

Sammanfattning av ärendet

I akt 6075, angående ett förmynderskap, noterades följande. I juli 2018 inkom en bouppteckning som visade att barnet var delägare i ett dödsbo. Efter några dagar skickades en anmodan om skifte. Nämnden skrev att föräldrar enligt 15 kap. 2 § FB är skyldiga att se till att ett arvskifte upprättas så snart som möjligt, att skiftet ska vara skriftligt, och att om det inte sker inom sex månader från bouppteckningen ska de inkomma med en redogörelse om varför skifte inte skett. Det fanns ingen information om att det krävs nämndens samtycke till fördelningen i skiftet.

Förmyndaren fick yttra sig över en person som nämnden avsåg att förordna som en god man enligt 11 kap. 2 § FB för att företräda barnet i dödsboet. Förmyndaren motsatte sig anordnandet av en god man. Nämnden anordnade ändå ett godmanskap den 22 november 2018.

Den 3 december 2018 skickade nämnden anmodan om årsräkning till förmyndarna. Det framgick inte varför nämnden ansåg att de var redovisningsskyldiga. Det fanns inte några uppgifter i akten om att barnet ägde tillgångar som skulle leda till redovisningsskyldighet. Den 1 april 2019 inkom förmyndarna med en årsräkning för perioden 1 mars 2018 till 28 februari 2019. Barnet hade enligt

denna 75 000 kr på ett bankkonto. Under övriga upplysningar skrev förmyndarna att de har överklagat beslutet om god man och att de vid två tillfällen har mailat nämnden frågor men inte fått svar. Det finns inte något överklagande i akten och det framgår inte att nämnden utrett detta vidare eller återkommit till förmyndarna i frågan. Nämnden har inte granskat årsräkningen och i dagboken står det att den är makulerad.

Länsstyrelsens bedömning

Föräldrar ska enligt 13 kap. 14 § FB före den 1 mars varje år i en årsräkning till överförmyndaren redogöra för förvaltningen under föregående år av egendom som avses i 2 §, t.ex. tillgångar som överstiger åtta gånger gällande prisbasbelopp, samt sådan egendom som omfattas av bestämmelserna om samtycke enligt 10 §, avseende bl.a. fast egendom. Överförmyndaren får enligt 13 kap. 18 § FB förelägga föräldrarna att ge in en årsräkning, utöver vad som följer av 14 §, om den omyndige begär det eller om det annars finns särskilda skäl.

Nämnden har anmodat förmyndarna om att inkomma med årsräkning. Det finns inte några uppgifter i akten om att barnet äger tillgångar som leder till redovisningsskyldighet enligt 13 kap. 14 § FB. Det finns inget som tyder på att nämnden haft för avsikt att förelägga förmyndarna i enlighet med 13 kap. 18 § FB. Det faktum att nämnden makulerat årsräkningen och inte granskat denna talar för att nämnden insett sitt misstag. Det hade varit lämpligt om detta dokumenterats i akten och meddelats förmyndaren.

Länsstyrelsen anser vidare att nämnden borde ha frågat förmyndarna om deras uppgifter i årsräkningen om att de överklagat nämndens beslut om anordnande av godmanskap enligt 11 kap. 2 § FB. Det finns inte någon dokumentation i akten om att nämnden hanterat detta.

Länsstyrelsen riktar viss kritik mot nämnden för handläggningen av ärendet.

Slutligen vill Länsstyrelsen uppmana nämnden att se över vilken information man ger till förmyndare i samband skiften. I detta ärende har nämnden uppmanat förmyndarna att skifta arvet i en ”anmodan om skifte”, men nämnden har inte informerat om att det krävs nämndens samtycke till fördelningen i skiftet enligt 15 kap. 5 § FB. Enligt Länsstyrelsens mening är det lämpligt att upplysa om detta i en dylik skrivelse. Det är inte helt ovanligt att arv av misstag betalas ut utan överförmyndarens beslut om samtycke.

Aktgranskning utan kritik

Diarieföring av nämndbeslut

Sammanfattning av ärendet

I akt 6580, angående en anmälan om behov av ställföreträdare, noterades att ärendet avskrivits genom ett nämndbeslut den 16 september 2020. Beslutet är diariefört som ”Post IN – Beslut från nämnd” den 21 september 2020.

Vid sammanträdet diskuterades detta. Länsstyrelsen frågade varför beslutet är diariefört som en inkommen handling och undrade om detta är i enlighet med nämndens rutiner. Länsstyrelsen påpekade även det felaktiga datumet.

Nämnden framförde att detta inte är i enlighet med nämndens rutiner och att beslutet borde ha diarieförts som en upprättad handling.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen finner ingen anledning att kommentera detta ytterligare.

Omprövning av förvaltarskap

Sammanfattning av ärendet

I akt 274 angående ett förvaltarskap noterades följande. I november 2019 anmodade nämnden förvaltaren att ge in underlag inför omprövningen av förvaltarskapet, men förvaltaren gav aldrig in underlaget och nämnden genomförde aldrig någon omprövning under år 2019 och den var inte heller gjord vid granskningstillfället.

Vid sammanträdet diskuterades nämndens rutiner för omprövning av förvaltarskap. Nämnden framförde bl.a. att de begär in en redogörelse från förvaltaren rörande omprövningen i november och att nämnden gör omprövningen mellan december och januari.

Länsstyrelsens bedömning

Om överförmyndaren får reda på ett förvaltarskap inte längre behövs ska överförmyndaren ansöka om upphörande av förvaltarskapet hos tingsrätten. Överförmyndaren ska årligen särskilt granska samtliga förvaltarskap för att pröva om det finns skäl att ansöka om upphörande av förvaltarskapet (se 5 § förmyndarskapsförordningen [1995:379] [FFO]).

Länsstyrelsen uppmanar nämnden att se över sina rutiner och kontrollera att det sker en årlig omprövning i samtliga förvaltarskap.

Ansökan om gåva

Sammanfattning av ärendet

I akt 5790, angående ett godmanskap, noterades följande. Sommaren år 2020 avslog nämnden en ansökan från huvudmannens son. Sonen hade ansökt om att få en gåva från sin mor för att betala tandläkarkostnader.

Länsstyrelsens bedömning

Enligt 14 kap. 12 § FB får en god man inte ge bort den enskildes egendom, om det inte är fråga om personliga presenter vars värde inte står i missförhållande till den enskildes ekonomiska villkor. Med överförmyndarens samtycke får den enskildes inkomster användas till understöd åt anhöriga eller andra som står den enskilde nära.

Enligt 6 § FL ska en myndighet ska se till att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla. Myndigheten ska lämna den enskilde sådan hjälp att han eller hon kan ta till vara sina intressen. Hjälpen ska ges i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. Den ska ges utan onödigt dröjsmål.

Det finns inte möjlighet för sonen att ansöka till nämnden om att få en gåva. Gode mannen kan däremot ansöka om att anhöriga ska få understöd från en huvudman. Nämnden borde enligt Länsstyrelsens mening avvisat ansökan och informerat om att gode mannen kunde ansöka om samtycke till understöd.

Motivering till granskning med anmärkning

Sammanfattning av ärendet

I akt 5799, angående ett godmanskap, noterades följande. Nämnden har riktat en anmärkning mot gode mannens årsräkning avseende år 2018 i ett beslut den 10 mars 2020. Gode mannen har inte kunnat redovisa eftersom huvudmannen skött sin egen ekonomi. Detta är också motiveringen till anmärkningen. Nämnden skrev även i anmärkningen att den kommer utreda om godmanskapet bör fortsätta omfatta förvalta egendom.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen uttalar sig inte om nämndens bedömning att rikta anmärkning mot gode männen i ärendet varit riktig. Länsstyrelsen vill dock förtydliga hur Länsstyrelsen ser på redovisning i ärenden där huvudmannen själv sköter sin ekonomi helt eller delvis utan inblandning av ställföreträdaren, trots att förvalta egendom ingår i ställföreträdarens uppdrag.

Godmanskap är frivilligt och bygger på samtycke från huvudmannen. Det betyder att huvudmannen kan välja att hantera sin ekonomi själv, utan inblandning av gode mannen. Om det visar sig att en god man inte får tillgång till huvudmannens ekonomi, t.ex. på grund av att huvudmannen vill sköta ekonomin själv, bör gode mannen ange detta i förteckningen (se prop. 1993/94:251 s. 255 f.). I dessa fall bör gode mannen fortsättningsvis i årsräkningen enbart redogöra för det som gode mannen faktiskt har förvaltat. Om det framkommer att en god man inte får ta hand om en huvudmans ekonomi överhuvudtaget, bör gode mannen i en årsräkning på heder och samvete intyga att inga tillgångar förvaltats.

Överförmyndaren kan även bedöma att det finns skäl att befria gode mannen från redovisningsskyldighet eller besluta om att redovisningen ska ges in i förenklad form i enlighet med 14 kap. 19 § FB. Det krävs inte någon ansökan från gode mannen för att överförmyndaren ska kunna besluta om befrielse från redovisning, men däremot behöver överförmyndaren ha underlag för sitt beslut, vilket exempelvis kan röra sig om uppgifter från gode mannen.

Överförmyndaren bör i sådana situationer även överväga om gode mannens uppdrag behöver förändras och i så fall ansöka hos tingsrätten om att den del av uppdraget som rör förvalta egendom ska upphöra, jämkas, eller – om huvudmannens ekonomi tar skada – att förvaltarskap ska anordnas i den delen.

Länsstyrelsen uppmanar nämnden att se över sina rutiner i den här typen av ärenden.

Godmanskap där huvudmannen vill sköta sin egen ekonomi

Sammanfattning av ärendet

I akt 4891, angående ett godmanskap, noterades följande.

- Årsräkningen för år 2017 granskades med anmärkning den 4 april 2019. Det har inkommit flera varianter av årsräkningen. En årsräkning har två inkomststämplat (från februari 2018 och juli 2018), men det finns bara en kopia i akten. Nämnden begärde in kompletteringar i juli 2018 och i augusti 2018 gav gode mannen in en ny årsräkning.
- Nämnden beslutade om byte av god man i juni 2018. I juli 2018 inkom en sluträkning som inte är ifylld och den f.d. gode mannen hänvisar till att huvudmannen sköter allt själv. I april 2019 skrev nämnden att hen kan begära att bli befriad från redovisning om hen inte förvaltat någon egendom och bifogade en blankett för ansökan. Den f.d. gode mannen gav in en ansökan och i oktober 2019 beslutade nämnden om befrielse från redovisning. Sluträkningen är inte granskad.
- Nämnden begärde in en förteckning per den 1 juli 2018 från den nye gode mannen bl.a. med hänvisning till 14 kap. 1 § FB. Den 29 mars 2019 gav den nye gode mannen in en årsräkning för år 2018. I oktober 2019 begärde nämnden in en reviderad årsräkning och i december 2019 granskades årsräkningen med anmärkning.
- I årsräkningen för år 2017 skrev gode mannen: ”[Huvudmannen] har själv sin bankdosa och bankkort. Har haft det hela tiden. Eldar och slänger räkningar m.m. Sparar inga kvitton till mig alls. Vägrar att jag ska hjälpa till och betala räkningar.”

Under hösten år 2018 inkom anmälningar om behov av förvaltarskap som avskrevs av nämnden i oktober 2018. I november 2018 inkom samtycke från huvudmannen till förvaltarskap och ett åtagande från gode mannen att bli förvaltare. Den 3 april 2019, skrev nämnden till gode mannen och frågade vad som avsågs med handlingarna, men fick inget svar. I oktober 2019 ställde nämnden en fråga till gode mannen om godmanskapet fungerar, utan att få svar. Den 22 januari 2020 finns en tjänsteanteckning där framgår att handläggaren fått i uppdrag att utreda förvaltarskap men att hen gör bedömningen att det saknas underlag för vidare utredning av förvaltarskap. Enligt ett samtal med gode mannen den 3 mars 2020 gör huvudmannen av med sina pengar i en sådan takt att gode mannen inte kan få ut sitt arvode.

- I akten finns ett handskrivet brev, daterat den 17 januari 2020, där huvudmannen skrivit ”jag vill inte ha dig kvar som god man”. Det framgår inte att nämnden vidtagit någon åtgärd angående detta.

Länsstyrelsens bedömning

Förteckning

Länsstyrelsen vill påpeka att skyldigheten att lämna en förteckning enligt 14 kap. 1 § FB inte gäller efter byte av god man.

Redovisning då gode män inte har förvaltat egendom och eventuellt behov av jämkat uppdrag

Länsstyrelsen uttalar sig inte om nämndens bedömning att rikta anmärkning mot gode männen i ärendet varit riktig. Länsstyrelsen vill dock förtydliga hur Länsstyrelsen ser på ställföreträdarens redovisning i ärenden där huvudmannen själv sköter sin ekonomi helt eller delvis utan inblandning av ställföreträdaren, trots att förvalta egendom ingår i ställföreträdarens uppdrag. I denna del hänvisar Länsstyrelsen till avsnittet *Motivering till granskning med anmärkning*.

Överförmyndaren bör i sådana situationer även överväga om gode mannens uppdrag behöver förändras. Finns det skäl för överförmyndaren att ansöka hos rätten om att uppdraget som rör förvalta egendom ska upphöra, jämkas, eller – om huvudmannens ekonomi tar skada – att förvaltarskap ska anordnas i den delen?

Om överförmyndaren får reda på att godmanskap enligt 11 kap. 4 § FB eller förvaltarskap antingen behövs eller inte längre behövs, ska överförmyndaren enligt 5 § FFO ansöka till tingsrätten om anordnande eller upphörande av ställföreträdarskapet. I ärendet har det kommit in flera indikationer och handlingar rörande huvudmannens eventuella behov av förvaltarskap. Nämndens handläggning av frågan har präglats av passivitet och Länsstyrelsen vill betona att nämnden har ett eget ansvar att inhämta utredning i frågan.

Länsstyrelsen uppmanar nämnden att se över sina rutiner i den här typen av ärenden.

Ansökan från huvudmannen

Det framgår inte att nämnden har hanterat brevet daterat den 17 januari 2020 där huvudmannen skrivit ”jag vill inte ha dig kvar som god man”. Huvudmannen är behörig att ansöka både om upphörande av godmanskapet och om byte av god man. En ansökan om upphörande ska skickas vidare till tingsrätten som är behörig att pröva en sådan fråga. En ansökan om byte av god man från huvudmannen ska prövas av nämnden. Länsstyrelsen uppmanar nämnden att se över vilka åtgärder som behöver vidtas i ärendet.

Kopia av allmän handling

Den först inkomna versionen av årsräkningen för år 2017 finns bara kvar i akten som kopia. Länsstyrelsen vill med anledning av detta påpeka följande.

En handling är allmän om den förvaras hos myndighet och antingen inkommit dit eller upprättats där (2 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen, TF). En myndighet får inte lämna ifrån sig sina allmänna handlingar eller förstöra dem efter eget fritt skön (se JO 1998/99 s. 474). Enligt 2 kap. 18 § TF meddelas grundläggande bestämmelser om hur allmänna handlingar ska bevaras samt om gallring och annat avhändande av sådana handlingar i lag. Bestämmelser avseende detta återfinns huvudsakligen i arkivlagen (1990:782). En kommunal myndighet har i vissa fall möjlighet att avhända sig allmänna handlingar genom sådant återlämnande eller överlämnande som sker med stöd av lag eller särskilt beslut av kommunfullmäktige (15 § arkivlagen). Exempelvis ska överförmyndare överlämna redovisningshandlingar enligt av 16 kap. 8 § FB. Allmänna handlingar får också

gallras endast under vissa förutsättningar (10 § arkivlagen). Bestämmelserna i arkivlagen medger inte gallring av allmänna handlingar i ärenden som inte är avslutade (se JO beslut den 3 februari 2009, dnr 400-2008).

Länsstyrelsen uppmanar nämnden att se över sina rutiner.

Redovisning av god man enligt 11 kap. 1 § FB

Sammanfattning av ärendet

I akt 6566, angående ett godmanskap, noterades bl.a. följande. Nämnden har förordnad en god man enligt 11 kap. 1 § FB för ett barn i augusti 2019. Det framgår att socialtjänsten fått information om att barnet som är född år 2007 kom till Sverige med sin mamma, men att mamman därefter återvänt till hemlandet. Barnet verkar ha uppehållstillstånd. Nämnden har informerat socialtjänsten om att det bara är socialtjänsten som kan ansöka till tingsrätten om att det förordnas en vårdnadshavare för barnet.

Gode mannen har inkommit med en förteckning som är granskad utan anmärkning av nämnden. Den 26 februari 2020 inkom gode mannen med en årsräkning. I årsräkningen redovisar gode mannen 0 kr. Årsräkningen är inte granskad av nämnden och på årsräkningen sitter en ”post-it” med noteringen ”borde ha varit redogörelse”. Den 12 mars 2020 har nämnden beslutat om att gode mannen ska få arvode för ”sörja för person”. Det är den sista händelsen i akten.

Länsstyrelsens bedömning

Är en förmyndare på grund av sjukdom eller av någon annan orsak (exempelvis fängelse, resa) förhindrad att utöva förmynderskapet eller blir förmyndaren enligt 10 kap. 17 § FB skild från utövningen av det, ska överförmyndaren förordna god man enligt 11 kap. 1 § FB för att i förmyndarens ställe vårda den underåriges angelägenheter. Det ska vara fråga om ett tillfälligt hinder, vid mer långvariga omständigheter bör övervägas om inte en ny förmyndare eller vårdnadshavare ska utses. Gode mannen ska i sin förvaltning ta hänsyn till uppdragets interimistiska natur. Om uppdraget är kortvarigt och omständigheterna i övrigt är sådana, kan det vara onödigt att gode mannen tar hand om alla tillgångar (Se Walin, Vängby, Singer och Jänterä-Jareborg, Föräldrabalken [1 jan. 2018, Zeteo], kommentaren till 11 kap. 1 § FB.)

I det granskade ärendet har nämnden inte granskat årsräkningen som givits in av gode mannen utan gjort en notering om att det borde ha varit en redogörelse istället. Länsstyrelsen vill mot bakgrund av detta lämna följande information rörande redovisning från den här typen av god man.

Gode mannen ska lämna förteckning (se 14 kap. 1 § FB). Om godmanskapet upphör innan tiden för avgivande av årsräkning eller sluträkning inträffar, får sluträkning rörande godmanskapet begränsas till att avse en redogörelse endast för de åtgärder som har vidtagits av den gode mannen (se 14 kap. 18 § FB). Men i övrigt, dvs. då gode mannens uppdrag inte upphört innan tiden för avgivandet, är gode mannen skyldig att redovisa sin förvaltning av barnets tillgångar i en årsräkning i enlighet med 14 kap. 15 § FB. Gode mannen ska då redovisa de

tillgångar som hen faktiskt har förvaltat. Om gode mannen inte förvaltat några tillgångar ska det anges.

Överförmyndaren kan också pröva om det finns skäl för att besluta om lättnader i redovisningsskyldigheten i enlighet med 14 kap. 19 § FB.

Länsstyrelsen uppmanar nämnden att granska den inlämnade årsräkningen.

Arvskiften i förmynderskap

Sammanfattning av ärendet

Länsstyrelsen har valt att granska flera förmynderskap där barn är delägare i ett dödsbo.

Akt 6095 angående ett förmynderskap/godmanskap enligt 11 kap. 2 § FB

I akten noterades bl.a. följande. Modern avled sommaren 2018 och fadern är sedan dess ensam förmyndare för barnet. Barnet erhöll år 2018 en försäkringsutbetalning på 364 tkr. Nämnden skickade information till förmyndaren om att redovisningsskyldighet uppstår då ett barn äger mer än 8 prisbasbelopp. Boupp-teckningen förrättades den 29 augusti 2018. Den 30 november 2018 inkom boupp-teckningen till nämnden som samma dag förordnade en god man enligt 11 kap. 2 § FB för att företräda barnet i dödsboet. Nästa händelse i akten är den 15 november 2019, då nämnden skickade en anmodan om redogörelse för skifteshinder till gode mannen. Gode mannen svarade att det var komplicerat då det i dödsboet bl.a. ingick en fastighet med både bostad och verkstad.

Den 3 april 2020 inkom ett arvskifte undertecknat av gode mannen och fadern. Barnets föräldrar var sambos och barnet ärver modern. Fadern tillskiftas bohag till ett värde av 8 000 kr samt en bil till ett värde av 23 tkr. Barnet tillskiftas övriga tillgångar, bl.a. en fastighet, till ett värde av sammanlagt 1,15 mkr. Nämnden skriver till gode mannen i april 2020 och begär in följande kompletteringar; en formell ansökan om samtycke, en redovisningsräkning för boets förvaltning, underlag som stöder taxeringsvärde samt en värdering av bilen. Nämnden informerar även om att nämnden inte kan samtycka till att förmyndaren tilldelas bilen då det innebär att barnet avstår från arv. Nämnden behöver därför få in ett nytt arvskifte enligt vilket barnet ärver bilen. Nämnden skriver vidare att fadern kan köpa bilen av sonen. Nämnden påminner gode mannen den 19 maj 2020 och begär in en redogörelse för skifteshinder den 11 juni 2020. Gode mannen svarade nämnden den 30 juni 2020 och meddelade att de väntar på att bilen ska värderas. Därefter inga ytterligare händelser i akten innan Länsstyrelsens granskning i oktober 2020.

Akt 6155 angående ett förmynderskap/godmanskap enligt 11 kap. 2 § FB

I akten noterades bl.a. följande. Barnet är delägare i ett dödsbo efter arvsavstående från förmyndaren. Den 24 augusti 2018 upprättades ett delarvskifte rörande dödsboet. Skiftet förefaller avse alla tillgångar i boet, med undantag för en fastighet. Enligt skiftet erhåller barnet bankmedel på ca 167 tkr.

Förmyndaren ansökte emellertid inte om samtycke till fördelningen i skiftet. Den 16 december 2019 förordnade nämnden därför en god man i enlighet med 11

kap. 2 § FB för att företräda barnet i dödsboet. Enligt beslutet hade nämndens utredning visat att det rådde motsättningar mellan delägarna i dödsboet och nämnden ansåg att förmyndarna inte satte barnets intresse framför sina egna då de inte ansökte om nämndens samtycke till arvsfördelningen.

Den 16 december 2019 uppmanade nämnden gode mannen att inkomma med en ansökan om samtycke till fördelningen av arvet i alternativt en redogörelse för skifteshinder. I februari 2020 inkom gode mannen med en ansökan om samtycke till delarvskiftet.

Fastigheten i dödsboet såldes med nämndens samtycke i april 2020.

Enligt en tjänsteanteckning från ett samtal med gode mannen den 18 maj 2020 måste ett nytt arvskifte upprättas då en av delägarna har blivit myndig. En ny ansökan om samtycke till arvskifte inkom den 21 juli 2020. Arvskifteshandlingen saknades emellertid i ansökan och nämnden begärde in komplettering. Den 9 september 2020 inkom en arvskifteshandling. Handlingen förefaller vara samma delskifte som inkommit förut. Därefter har nämnden tagit initiativ till ett möte, men det framgick inte av akten om det hade genomförts.

Länsstyrelsens bedömning

Angående akt 6095

Enligt 13 kap. 14 § FB ska föräldrar före den 1 mars varje år i en årsräkning till överförmyndaren redogöra för förvaltningen under föregående år av egendom som avses i 2 §, t.ex. tillgångar som överstiger åtta gånger gällande prisbasbelopp, samt sådan egendom som omfattas av bestämmelserna om samtycke enligt 10 §, t.ex. fast egendom eller nyttjanderätt till sådan. Enligt 13. kap 3 § FB ska föräldrar inom en månad efter att en barnets tillgångar överstigit 8 prisbasbelopp (år 2018 var detta 364 tkr) ge in en förteckning över barnets egendom till överförmyndaren. I nämndens tillsyn ingår att bevaka att förteckning och årsräkningar inkommer och vidta åtgärder då det brister, genom att t.ex. påminna och förelägga med vite.

Barnet erhöll 364 tkr i försäkringsersättning år 2018. Det är precis på gränsen för redovisningsskyldighet. Nämnden har skickat en allmän informationsskrivelse till förmyndaren om reglerna för redovisning. Länsstyrelsen anser att nämnden skulle ha varit tydligare i sin handläggning gentemot förmyndaren, eftersom tillgångarna låg precis på gränsen och förmyndaren rimligen var redovisningsskyldig.

Barnet är ensam arvinge efter sin mor, men eftersom föräldrarna var sambos är även fadern dödsbodelägare. Således är bestämmelserna i 15 kap. FB tillämpliga (se 15 kap 1 § FB och 18 kap. 1 § ärvdabalken). Det är en god man förordnad för att företräda barnet i dödsboet. Enligt 15 kap. 2 § FB ska gode män se till att bodelning och skifte med anledning av dödsfall förrättas så snart som möjligt, om det inte finns ett avtal om sammanlevnad i oskiftat dödsbo. Om ett dödsbo inte skiftas inom sex månader från det att bouppteckningen förrättades ska gode mannen inom denna tid lämna en redogörelse om anledningen till att dödsboet inte har skiftats till överförmyndaren. En sådan redogörelse ska därefter, om inte annat bestäms, lämnas var sjätte månad. Detta gäller om det inte ingåtts ett avtal

om sammanlevnad i oskiftat dödsbo (se 15 kap. 3 § FB). En god man som tar del i en bodelning eller ett skifte för den enskildes räkning ska inhämta överförmyndarens samtycke till egendomens fördelning (se 15 kap. 5 § FB).

Barnet som är ensam arvtagare efter sin mor sedan sommaren 2018, hade i oktober 2020 ännu inte erhållit sitt arv. I ärendet har det inkommit ett arvskifte men inte någon formell ansökan om samtycke till fördelningen. Nämnden har begärt in kompletteringar från gode mannen samt framfört att nämnden inte kan samtycka till en fördelning som innebär att barnet avstår från arv. Länsstyrelsen vill betona vikten av att nämnden bedriver en aktiv tillsyn över gode män i den här typen av ärenden så att barnens rätt bevakas och de erhåller sina arv. Skiften ska enligt föräldrabalken förrättas så snart som möjligt. Det dröjde ett år och två månader från det att bouppteckningen inkom innan nämnden begärde in en första redogörelse för skifteshinder från gode mannen. Det är för lång tid utan någon aktivitet i ärendet.

Angående akt 6155

Länsstyrelsen anser att nämnden har att ta ställning till om man ska samtycka till inkomna ansökningar. Det har inkommit flera ansökningar och nämnden har begärt in vissa kompletteringar. Om nämnden anser att inkomna ansökningar är bristfälliga eller anser att fördelningen i skiftet inte är till barnets fördel kan nämnden avslå ansökan. Om nämnden inte anser att gode mannen sköter sitt uppdrag kan denne bytas ut. Länsstyrelsen har förståelse för att den här typen av ärenden där medel redan betalats ut till dödsbodelägare är svåra att hantera. Men i nuläget är nämndens handläggning något passiv och ärendet har dragit ut på tiden.

Övriga frågor

Allmänt om verksamheten

På fråga från Länsstyrelsen inför inspektionen framförde nämnden följande angående situationen på myndigheten och hur den påverkats av pandemin.

Kansliet har haft stor omsättning på personal och flertalet erfarna handläggare har slutat. Det innebär att de flesta av tjänstemännen har anställts de senaste två åren. Kansliet har även en ny chef sedan den 1 september 2020 och har haft en tillförordnad chef under perioden mars-augusti 2020.

Nämnden har på grund av pandemin inte kunnat vidareutbilda handläggare på samma sätt som planerat, då många utbildningar har ställts in under våren/sommaren år 2020. Samma har gällt de utbildningar som ställföreträdarna skulle ha fått. Pandemin har även inverkat negativt på att få ställföreträdare att ta åt sig av nya/befintliga uppdrag. Ställföreträdarna har i vissa fall inte kunnat träffa sina huvudmän alls på grund av besöksförbud på boenden.

Rapporten har upprättats av Lisa Wellenius och Lotta Reimers.

Bilaga:

Granskade akter

Kopia till:

Överförmyndarnämnden

Kommunfullmäktige i Eskilstuna och Strängnäs kommun

Kommunstyrelsen i Eskilstuna och Strängnäs kommun

Kommunrevisorerna i Eskilstuna och Strängnäs kommun

Enheten för tillsyn
Lisa Wellenius

Granskade akter

Akter

Ärenden rörande ansökan eller anmälan om behov av god man/förvaltare

Akt 6763, 6580, 6683, 6712, 6804, 6840 och 6842.

Godmanskap för ensamkommande barn

Akt 4409 och 6483.

Godmanskap enligt 11 kap. 1-3 § FB

Akt 6566, 5357 och 6946.

Godmanskap 11 kap. 4 § FB

Akt 171, 6690, 5790, 6341, 6433, 4917, 4891, 5799, 2655, 5747 och 5157.

Förmynderskap

Akt 6075, 6420, 5189, 6722, 21, 5449, 6155, 6095, 6735 och 6855.

Förvaltarskap

Akt 274, 551 och 246.

Enbart dagboksblad

Akt 5830, 5157, 5729, 609, 313, 683, 454, 5093, 727, 1245, 1576, 905, 1576, 3779 och 1616.

/Adressat/

Yttrande från överförmyndarnämnden över remiss avseende Länsstyrelsens tillsynsrapport från inspektion av överförmyndarnämnden för Eskilstuna Strängnäs den 7 oktober 2020.

Förslag till beslut

Överförmyndarnämnden godkänner yttrande av tillsynsrapport från Länsstyrelsens inspektion den 7 oktober 2020. Yttrandet överlämnas till kommunstyrelserna i Eskilstuna och Strängnäs med kopia till Länsstyrelsen i Stockholm och kommunrevisionen i Eskilstuna respektive Strängnäs.

Bakgrund

Enligt Förmyndarskapsförordningen (1995:379) 21 § ska Länsstyrelsen årligen inspektera överförmyndaren/överförmyndarnämnden.

Länsstyrelsen i Stockholms län har regeringens uppdrag att utöva tillsyn över Överförmyndarnämnden för Eskilstuna och Strängnäs kommuner. Huvudregeln är att tillsyn ska genomföras varje år, men kan under vissa omständigheter genomföras vartannat år.

Vid inspektionen ska Länsstyrelsen granska om överförmyndarens handläggning följer reglerna i Föräldrabalken och i Förmyndarskapsförordningen och även i övrigt sker på ett rättssäkert och lämpligt sätt. Länsstyrelsen ska alltid kontrollera dels det av överförmyndaren/överförmyndarnämnden förda registret, dels stickprovsvis utvalda akter. Inspektion ska också genomföras om det genom information som lämnats till Länsstyrelsen eller på något annat sätt framkommit att det finns särskilt behov av en inspektion.

Resultatet av inspektionerna är viktiga delar i nämndens arbete med att säkerställa rättssäkerheten och utveckla kvaliteten i nämndens verksamhet.

Länsstyrelsen har efter sin inspektion den 7 oktober 2020 funnit anledning att kritisera Överförmyndarnämnden på följande punkter:

- Långa handläggningstider för granskning av årsräkningar för år 2018.
- Bristfällig handläggning av ett förmynderskap bl.a. rörande bevakning av årsräkningar och dokumentation
- Bristfällig hantering av ett förmynderskap.

Kommunfullmäktige i Eskilstuna beslutade den 14 september 2020 att överförmyndarnämnden ska yttra sig kring Länsstyrelsens. Förvaltningen har utarbetat förslag till yttrande, där kritiken kommenteras.

Länsstyrelsen har inte krävt att nämnden återrapporterar vilka åtgärder som vidtagits för att rätta brister och felaktigheter. Nämnden avser trots det tillstålla Länsstyrelsen remiss för kännedom.

Förslag till yttrande

Långa handläggningstider för granskning av årsräkningar för år 2018

Inför Länsstyrelsens inspektion redogjorde nämnden för sina handläggningstider avseende granskning av årsräkningar för år 2018. Nämnden har i sitt svar angett att i oktober 2019 hade 1155 årsräkningar inkommit och 1112 (96%) av dessa var färdiggranskade. Totalt hade 1167 årsräkningar inkommit avseende år 2018. Den 5 februari 2020 granskades den sista årsräkningen för 2018, och den inkom den 22 januari 2020.

Länsstyrelsen har i sin inspektion endast granskat de 16 årsräkningar som granskades sist av nämnden. Länsstyrelsen noterar i sin inspektionsrapport att den absoluta majoriteten av nämndens årsräkningar för år 2018 är granskade inom en rimlig tid. Däremot har granskningen av de sexton sista akterna tagit för lång tid och detta föranleder kritiken. Överförmyndarnämnden ser trots kritiken att granskningen 2018 har skett i mycket snabbare takt än 2017 och att den absoluta majoriteten av årsräkningar har hanterats inom rimlig tid.

Bristfällig handläggning av ett förmynderskap bl.a. rörande bevakning av årsräkningar och dokumentation

I ett förmynderskapsärende noterades att ett barn fått en särskilt förordnad vårdnadshavare efter att barnets mor avlidit. Enligt företeckning hade barnet 800 kr 2017 och det har inte inkommit någon årsräkning för 2017, 2018 eller 2019. Nämnde har skickat en anmodan och en påminnelse per årsräkning. En lapp finns i akt, odaterad där det framgår att barnet flyttat till Tanzania.

Länsstyrelsen riktar kritik mot överförmyndarnämndens begränsade åtgärder att få in årsräkningarna. Länsstyrelsen är även kritisk mot överförmyndarnämndens dokumentation i ärendet. Viktig information, så som att barnet har flyttat utomlands,

behöver hanteras genom en diarietärd notering där det ska framgå när den gjorts och av vem.

Överförmyndarnämnden har vidtagit åtgärder genom att se över handläggningsprocesserna kopplade till årsräkningar för att få en mer proaktiv handläggning. Enheten har även gått igenom dokumenthanteringsplanen och arbetat med frågor rörande myndighetsutövning kopplat till förvaltningslagen som en kompetenshöjande insats.

Bristfällig hantering av ett förmynderskap.

I ett förmynderskapsärende noterades att barnet var delägare i ett dödsbo och nämnden anmodade om ett skifte. Ingen information fanns i anmodan om att nämnden behöver samtycka till fördelning i skiftet.

Förmyndarna fick yttra sig över en person som nämnden avsåg att förordna som god man enligt 11 kap 2 § FB för att företräda barnet i dödsboet. Förmyndarna motsatte sig anordnandet av god man som nämnden ändå anordnade den 22 december 2018. Den 3 december 2018 skickades en anmodan om årsräkning till förmyndarna. Det framgick inte av anmodan varför förmyndarna ansågs vara redovisningsskyldiga. I årsräkningen som ändå inkommer till överförmyndarnämnden skriver förmyndarna under upplysningar att de har överklagat beslutet om god man men att de inte fått någon återkoppling i detta.

Länsstyrelsen har riktat viss kritik mot handläggningen av ärendet. Nämnden borde ha dokumenterat sitt misstag kring anmodan av årsräkningen och meddelat detta till förmyndarna. Överförmyndarnämnden borde även ha frågat förmyndarna om de uppgifter som kom fram i årsräkningen om att de överklagat nämndens beslut om anordnande av godmanskap enligt 11 kap. 2 § FB.

Överförmyndarnämnden har vidtagit åtgärder genom att erbjuda handläggare kompetensutveckling bl.a. inom förmynderskapsområdet men även kompetensutveckling kring myndighetsutövning och förvaltningslagen. Överförmyndarnämnden har även i sin verksamhetsplan för 2022 infört åtaganden kring ökad kompetens och effektivitet i handläggningsprocesserna för att möta kritiken från Länsstyrelsen gällande långa handläggningstider och brister i hanteringen av förmynderskapsärenden.

SOCIALFÖRVALTNINGEN

Hanna Sipovic
Avdelningschef

Beslutet skickas till:

Kommunstyrelsen i Eskilstuna

Kommunstyrelsen i Strängnäs
Länsstyrelsen i Stockholm
Kommunrevisionen i Eskilstuna
Kommunrevisionen i Strängnäs

ÖFNES/2021:37

§ 63

Yttrande angående länsstyrelsens granskning av Överförmyndarnämnden för Eskilstuna och Strängnäs år 2020

Beslut

Överförmyndarnämnden godkänner yttrande av tillsynsrapport från Länsstyrelsens inspektion den 7 oktober 2020. Yttrandet överlämnas till kommunstyrelserna i Eskilstuna och Strängnäs med kopia till Länsstyrelsen i Stockholm och kommunrevisionen i Eskilstuna respektive Strängnäs.

Bakgrund

Enligt Förmyndarskapsförordningen (1995:379) 21 § ska Länsstyrelsen årligen inspektera överförmyndaren/överförmyndarnämnden.

Länsstyrelsen i Stockholms län har regeringens uppdrag att utöva tillsyn över Överförmyndarnämnden för Eskilstuna och Strängnäs kommuner. Huvudregeln är att tillsyn ska genomföras varje år, men kan under vissa omständigheter genomföras vartannat år.

Vid inspektionen ska Länsstyrelsen granska om överförmyndarens handläggning följer reglerna i Föräldrabalken och i Förmyndarskapsförordningen och även i övrigt sker på ett rättssäkert och lämpligt sätt. Länsstyrelsen ska alltid kontrollera dels det av överförmyndaren/överförmyndarnämnden förda registret, dels stickprovsvis utvalda akter. Inspektion ska också genomföras om det genom information som lämnats till Länsstyrelsen eller på något annat sätt framkommit att det finns särskilt behov av en inspektion.

Resultatet av inspektionerna är viktiga delar i nämndens arbete med att säkerställa rättssäkerheten och utveckla kvaliteten i nämndens verksamhet.

Länsstyrelsen har efter sin inspektion den 7 oktober 2020 funnit anledning att kritisera Överförmyndarnämnden på följande punkter:

- Långa handläggningstider för granskning av årsräkningar för år 2018.

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	---	---	--------------------

- Bristfällig handläggning av ett förmynderskap bl.a. rörande bevakning av årsräkningar och dokumentation
- Bristfällig hantering av ett förmynderskap.

Kommunfullmäktige i Eskilstuna beslutade den 14 september 2020 att överförmyndarnämnden ska yttra sig kring Länsstyrelsens. Förvaltningen har utarbetat förslag till yttrande, där kritiken kommenteras.

Länsstyrelsen har inte krävt att nämnden återrapporterar vilka åtgärder som vidtagits för att rätta brister och felaktigheter. Nämnden avser trots det tillstålla Länsstyrelsen remiss för kännedom.

Förslag till yttrande

Långa handläggningstider för granskning av årsräkningar för år 2018

Inför Länsstyrelsens inspektion redogjorde nämnden för sina handläggningstider avseende granskning av årsräkningar för år 2018. Nämnden har i sitt svar angett att i oktober 2019 hade 1155 årsräkningar inkommit och 1112 (96%) av dessa var färdiggranskade. Totalt hade 1167 årsräkningar inkommit avseende år 2018. Den 5 februari 2020 granskades den sista årsräkningen för 2018, och den inkom den 22 januari 2020.

Länsstyrelsen har i sin inspektion endast granskat de 16 årsräkningar som granskades sist av nämnden. Länsstyrelsen noterar i sin inspektionsrapport att den absoluta majoriteten av nämndens årsräkningar för år 2018 är granskade inom en rimlig tid. Däremot har granskningen av de sexton sista akterna tagit för lång tid och detta föranleder kritiken. Överförmyndarnämnden ser trots kritiken att granskningen 2018 har skett i mycket snabbare takt än 2017 och att den absoluta majoriteten av årsräkningar har hanterats inom rimlig tid.

Bristfällig handläggning av ett förmynderskap bl.a. rörande bevakning av årsräkningar och dokumentation

I ett förmynderskapsärende noterades att ett barn fått en särskilt förordnad vårdnadshavare efter att barnets mor avlidit. Enligt företeckning hade barnet 800 kr 2017 och det har inte inkommit någon årsräkning för 2017, 2018 eller 2019. Nämnde har skickat en anmodan och en påminnelse per årsräkning. En lapp finns i akt, odaterad där det framgår att barnet flyttat till Tanzania.

Länsstyrelsen riktar kritik mot överförmyndarnämndens begränsade åtgärder att få in årsräkningarna. Länsstyrelsen är även kritisk mot överförmyndarnämndens dokumentation i ärendet. Viktig information, så som att barnet har flyttat utomlands, behöver hanteras genom en diarieförd notering där det ska framgå när den gjorts och av vem.

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	---	---	--------------------

Överförmyndarnämnden har vidtagit åtgärder genom att se över handläggningsprocesserna kopplade till årsräkningar för att få en mer proaktiv handläggning. Enheten har även gått igenom dokumenthanteringsplanen och arbetat med frågor rörande myndighetsutövning kopplat till förvaltningslagen som en kompetenshöjande insats.

Bristfällig hantering av ett förmynderskap.

I ett förmynderskapsärende noterades att barnet var delägare i ett dödsbo och nämnden anmodade om ett skifte. Ingen information fanns i anmodan om att nämnden behöver samtycka till fördelning i skiftet.

Förmyndarna fick yttra sig över en person som nämnden avsåg att förordna som god man enligt 11 kap 2 § FB för att företräda barnet i dödsboet. Förmyndarna motsatte sig anordnandet av god man som nämnden ändå anordnade den 22 december 2018. Den 3 december 2018 skickades en anmodan om årsräkning till förmyndarna. Det framgick inte av anmodan varför förmyndarna ansågs vara redovisningsskyldiga. I årsräkningen som ändå inkommer till överförmyndarnämnden skriver förmyndarna under upplysningar att de har överklagat beslutet om god man men att de inte fått någon återkoppling i detta.

Länsstyrelsen har riktat viss kritik mot handläggningen av ärendet. Nämnden borde ha dokumenterat sitt misstag kring anmodan av årsräkningen och meddelat detta till förmyndarna. Överförmyndarnämnden borde även ha frågat förmyndarna om de uppgifter som kom fram i årsräkningen om att de överklagat nämndens beslut om anordnande av godmanskap enligt 11 kap. 2 § FB.

Överförmyndarnämnden har vidtagit åtgärder genom att erbjuda handläggare kompetensutveckling bl.a. inom förmynderskapsområdet men även kompetensutveckling kring myndighetsutövning och förvaltningslagen. Överförmyndarnämnden har även i sin verksamhetsplan för 2022 infört åtaganden kring ökad kompetens och effektivitet i handläggningsprocesserna för att möta kritiken från Länsstyrelsen gällande långa handläggningstider och brister i hanteringen av förmynderskapsärenden.

Beslutet skickas till:

Kommunstyrelsen i Eskilstuna

Justerandes sign		Utdragsbestyrkande
		

§ 162

Anmälan av Länsstyrelsens rapport från inspektion under år 2020 av Överförmyndarnämnden för Eskilstuna och Strängnäs (KSKF/2021:223)

Beslut

1. Länsstyrelsens rapport från inspektion under år 2020 av överförmyndarnämnden för Eskilstuna och Strängnäs anmäls. Överförmyndarnämndens svar ska redovisas till kommunfullmäktige.

Ärendebeskrivning

Länsstyrelsen har genomfört inspektion av överförmyndarnämnden för Eskilstuna och Strängnäs.

Beslutet skickas till:
Överförmyndarnämnden

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------